

Aleg 25

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie
za rok 1905|06.

Wysoki Sejmie!

Zeszłoroczne sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole gospodarstwa lasowego przyjął Wys. Sejm do wiadomości na posiedzeniu w dniu 15. listopada 1905. roku.

Sprawozdanie, jakie obecnie przedkładamy Wys. Sejmowi o tej szkole, nie odnosi się do całego roku szkolnego 1905/6, gdyż niestety, z początkiem maja 1906. Wydział krajowy wyczerpawszy poprzednio wszystkie środki, zmuszony był zarządzić zamknięcie szkoły.

Przykrem jest zamknięcie każdego zakładu naukowego, w tym wypadku tem ciężej przyszło Wydziałowi krajowemu wydać podobne zarządzenie, skoro chodziło o zamknięcie jedynej szkoły lasowej z polskim językiem wykładowym i jedynej takiej szkoły na ziemiach polskich, a do tego, że stać się to miało z powodu krnąbrnego zachowywania się młodzieży i uchylania się jej z pod obowiązujących przepisów.

Do szkoły z początkiem roku zapisało się 56 uczniów, w tej liczbie dziewięciu ze świadectwem dojrzałości, zatem frekwencya okazała się wyższą niż w szeregu lat poprzednich, taka, jaką zaledwie kraj. szkoła gospodarstwa lasowego pomieścić może, ze względu na szczupłe ubikacye. Na pierwszy rok nauki przyjęto 33 uczniów, w tej liczbie bez egzaminu wstępnego 11 stu, na podstawie egzaminu 16-stu i 6-ciu repetentów. Na II. roku było zapisanych 18 uczniów, wreszcie na III. najmniej, gdyż tylko 5 ciu.

Już w listopadzie 1905 wystąpiła między tą młodzieżą agitacyjna robota kilku jednostek z pomiędzy uczniów, zmierzająca do tego, aby wymórz na władzy szkolnej usunięcie lub niestosowanie obowiązującego od początku istnienia szkoły przepisu o przepytywaniu uczniów w ciągu kursu i uwzględnianiu wyników tego pytania przy klasyfikacyi kursowej. Agitacya ta doprowadziła do tego, że deputacya uczniów oświadczyła wobec grona nauczycielskiego, że jeżeli przepis o przepytywaniu w ciągu kursu i uwzględnianiu tegoż przy klasyfikacyi nie zostanie uchylony, uczniowie przestaną chodzić na wykłady. Wówczas jednakże udało się Wydziałowi krajowemu wpłynąć na uspokojenie umysłów, skłonić młodzież do dalszej nauki i do poddania się przepisom szkolnym które, jak im oświadczone, nie mogą być cofnięte, tem bardziej, że w średniej szkole są potrzebne i obowiązują młodzież we wszystkich równorzędnych zakładach naukowych, w szczególności zaś w wyższych szkołach lasowych innych krajów austriackich. Ta stanowcza odpowiedź Wydziału krajowego odniosła na razie pożądaný skutek, uczniowie w ciągu kilku następnych miesięcy bywali przepytywani i odpowiadali na pytania. Utrwalenie tego stosunku nadal, niezawodnie w pewnej mierze zależało od zastanowienia się samej młodzieży, lecz nie mniej i od zgodnej i jednomyślnej postawy grona nauczycielskiego.

Egzamina kursowe w szkole lasowej odbyły się w dniach od 14—23. lutego 1906. Wynik tych egzaminów nie był zadawalniający, widocznie w tych stosunkach nie mogło być inaczej, skoro czas zamiast na naukę zużywała młodzież na agitacyjną robotę. Z 33 uczniów I. roku zasiadło do egzaminu tylko 19, z tych zdało 7 uczniów, 10 zaś otrzymało niedostateczny postęp z jednego przedmiotu, 2 zaś z dwóch przedmiotów. Na drugim i trzecim roku wypadł egzamin ockolwiek lepiej, gdyż zdało go 11 uczniów z II. roku, a trzech z III. roku, to jest tylu, ilu poddało się temu egzaminowi.

Chwilowo ułagodzone stosunki, nie dawały jednak pewności, że spokój trwale już został zapewniony w szkole, że odtąd prawidłowo zakład ten funkcyonować będzie, zajęty wyłącznie nauką udzielaną młodzieży. Ferment oporu i niezadowolenia wśród uczniów, podsycany bezustannie przez kilka jednostek niewytrawnych a lekkomyślnych, wyobrażających sobie, że na tej drodze zrównają się z akademikami, jakkolwiek przycichł na razie, wnet wystąpił tem silniej, jako czynnik rozkładowy.

Bez żadnej nowej przyczyny, usprawiedliwiającej chociażby dla pozoru tylko nierozważny krok, z końcem kwietnia deputacya uczniów zjawiła się znowu w Dyrekcyci szkoły, oznajmiając, że odtąd żaden z uczniów na pytania z poszczególnych przedmiotów odpowiadać nie będzie. Oświadczenie tej samej treści przesłane zostało również i Wydziałowi krajowemu, opatrzone podpisami wszystkich uczniów.

Gdy wszystkie zabiegi i życzliwe upomnienia Szefa dep. III. nie potrafiły nakłonić młodzieży, aby przysłała do zastanowienia, wówczas Wydział krajowy widział, że nie pozostało mu nie już innego, jak szkołę zamknąć. Rozporządzeniem z dnia 5. maja 1906 L.W. 46.681 krajowa szkoła gospodarstwa lasowego zamkniętą została, a jednocześnie upoważniona została Dyrekcya do ogłoszenia nowych wpisów w dniu 7., 8. i 9. maja.

Wskutek terorystycznej presyi wywartej na kolegów przez przywódców strejku, którzy patrolowali na około szkoły, w oznaczonym terminie zaledwie kilku uczniów zgłosiło się do zapisu, dlatego szkoła nie została już otwartą do końca roku szkolnego.

Wypadek zamknięcia szkoły nie mógł być dla szerszych kół naszego społeczeństwa sprawą obojętną, nie dziwnego zatem, że echa tych zajść, jakich widownią była kraj. szkoła gospodarstwa lasowego, dotarły do prasy i wywołały ożywioną w tym przedmiocie dyskusję. Żałować tylko należy, że niektóre z artykułów, jakie się w tej sprawie pojawiły w szpaltach dzienników, a nawet w pismach fachowych, nie przedstawiły całego zajścia w właściwym świetle, opierając się na jednostronnej, a często mylnej informacji. Uczniowie wiedzieli dobrze, że w opinii publicznej karygodny ich postępek, który spowodował zamknięcie zakładu, nie znalazłby żadnej pobłażliwości i usprawiedliwienia, gdyby wyjawili właściwe pobudki powodujące ich krok nierozważny. Nie mogąc się przyznać otwarcie, że nieposłuszeństwo ich wobec władz szkolnych powstało wyłącznie z tego powodu, że władze te chciały sposobem przepytywania kontrolować ich pilność a wpływać na ciągłość nauki, podawali motywa swojego postępku wręcz odmienne a z prawdą niezgodne, mianowicie te, że Wydział krajowy dążył do obniżenia naukowego poziomu szkoły i przemienienia tego zakładu na niższy, oni zaś chcieli oprzeć się temu, ażeby ratować ten jedyny wyższy zakład leśniczy na obszarze ziem polskich.

Tymczasem Wydział krajowy w całym swoim postępowaniu dążąc do utrzymania kraj. szkoły gospodarstwa lasowego, jako zakładu naukowego, odpowiadającego wyższym klasom szkoły średniej, bynajmniej nie wykluczał przez to możliwości powstania obok niej wyższej szkoły lasowej, z charakterem akademickim, gdyby znalazły się warunki do założenia jej potrzebne. Wydział krajowy sądził jednakże i sądzi, że w kraju naszym potrzeba dziś przedewszystkiem takiej szkoły, jaką Wysoki Sejm chciał mieć od r. 1874, t. j. szkoły odpowiadającej wyższym klasom szkoły średniej i że należy dążyć do stopniowego udoskonalenia jej, nie zaś do zwinięcia lub zastąpienia jej przez inną wyższego czy niższego typu.

Stanowisko Wydziału krajowego w sprawie szkoły lasowej, podzielane w sprawozdaniach Komisji gospodarstwa krajowego, przyjętych przez Wysoki Sejm, określił jasno i wyraźnie Szef departamentu III. w przemówieniu swoim na Walnem zgromadzeniu galic. Towarzystwa leśnego 14. sierpnia 1906. Zaprzeczywszy jak najbardziej stanowczo, żeby Wydział krajowy dążył przez zmianę planu naukowego do obniżenia poziomu naukowego w szkole, przypomniał on, że zadaniem młodzieży szkolnej jest być przyszłością ojczyzny, do pracy dla siebie i dla ojczyzny przygo-

towywać się przez naukę, a nie dyktować, jakie mają być przepisy szkolne. Następnie zaś powiedział:

„Wszelkie propozycje istotnego podniesienia poziomu naukowego szkoły doznają zawsze najprzychylniejszego przyjęcia, skądkolwiekby wychodziły, natomiast propozycji, żeby wolno było chodzić lub nie chodzić do szkoły, odpowiadać lub nie odpowiadać na pytania nauczycieli, Wydział krajowy nie może brać pod rozwagę jako sprzecznej z organizacją i zadaniem fachowej szkoły i z dobrem uczniów, z słusznymi wymaganiami rodziców, opiekunów i społeczeństwa, i z wyraźną wolą Sejmu“.

Stojąc od początku w sprawie szkoły lasowej na tem stanowisku, Wydział krajowy rad był niemniej w tej ważnej sprawie wysłuchać opinii sekcji stałej krajowej Komisji dla spraw rolniczych, tem bardziej, że sekcja ta sprawuje zarazem obowiązki kuratorji tego zakładu krajowego. Ponieważ zaś jednocześnie z fachowych kół leśniczych w kraju, a przedewszystkiem z gal. Towarzystwa leśnego doszła nas prośba, aby przy ankiecie, która ma obradować nad krajową szkołą lasową, mogli niemniej objawić swoje zapatrywanie i wybitniejsi przedstawiciele leśnictwa, przeto Wydział krajowy uwzględniając to słuszne żądanie, postanowił zaprosić na posiedzenie sekcji stałej znaczniejszą ilość wybitniejszych leśników.

Z uwagi zaś, że od dłuższego czasu opracowywano na konferencyach grona nauczycielskiego w krajowej szkole gospodarstwa lasowego i w Wydziale krajowym zmianę dotychczasowych przepisów obowiązujących uczniów tej szkoły i zmianę planu naukowego, a projekta tych zmian były już gotowe, Wydział krajowy na porządek obrad mającej się zebrać sekcji stałej postawił i dwa projekty w ścisłym związku pozostające z przedmiotem obrad zwołanej Komisji.

Posiedzenie sekcji stałej krajowej Komisji dla spraw rolniczych odbyło się w dniu 17. września 1906 r. W posiedzeniu tem oprócz członków sekcji wzięli udział jako zaproszeni goście pp.: Kazimierz hr. Szeptycki, wiceprezes gal. Towarzystwa leśnego, Herman Scheuring, c. k. krajowy inspektor lasowy, Kazimierz Acht, radca c. k. dyrekcji domen i lasów państwowych, Jan Ligman, emer. dyrektor lasów, Władysław Wiśniowski, zarządca dóbr i lasów, Stanisław Kowalski, dyrektor lasów, a nadto z krajowej szkoły lasowej dyrektor Małaczyński i profesor Demianowski.

Kilkugodzinne obrady tej Komisji i szczegółowa dyskusya, w której zabierali głos wszyscy zaproszeni członkowie, przekonała Wydział krajowy, że w zasadniczych punktach dotyczących krajowej szkoły gospodarstwa lasowego, nie zachodzą żadne różnice między zapatrywaniami Wydziału krajowego a ogółem nietylko członków sekcji stałej, ale niemniej i zaproszonych zawodowych leśników. W szczególności ujawniła się w dyskusji jednomyślność opinii na potrzebę zachowania dotychczasowego charakteru szkoły, jako średniego zakładu naukowego. Pod tym względem nie było dwóch zdań, jakkolwiek były wyrażone życzenia, aby w przyszłości mógł powstać w kraju osobny wyższy instytut leśny, a przynajmniej, zanimby do tego przyjsć mogło, aby utworzoną została katedra leśnictwa bądź przy studyum rolniczem w Krakowie lub też przy szkole politechnicznej we Lwowie.

Również i co do przepisów szkolnych nie zaznaczyły się w dyskusji żadne znaczniejsze różnice zapatrywań, zgodzono się, że przepisy dla uczniów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego powinny we wszystkich szczegółach odnoszących się do dyscypliny szkolnej ściśle odpowiadać wymogom i charakterowi średniego zakładu naukowego, że zatem w przepisach tych nie powinno się znajdować nic takiego, coby tolerować mogło na przyszłość dowolność uczenia się lub uczęszczania do szkoły. W szczególności uznano za potrzebny w tej szkole przepis odnoszący się do przepytowania uczniów w ciągu roku szkolnego, który, jak wiadomo dla uczniów nie odznaczających się zbytnią pilnością, był zawsze niemiłym obostrzeniem, kępującem swobodę nieuczenia się. Odnośny ustęp, zgodny w głównej treści z postanowieniami dotychczasowymi w przepisach szkolnych opiewać odtąd będzie:

„§. 12. O postępkach uczniów obowiązani są wykładający nauczyciele przekonywać się, przesłuchując ich w ciągu półroczka tak podczas lekcyi jak podczas repetytoryów. Wynik tego egzaminowania będzie uwzględnionym przy klasyfikacyi półrocznej“.

Plan naukowy, obowiązujący dotąd w krajowej szkole gospodarstwa lasowego nie różnił się zasadniczo od planów, jakie mają wszystkie średnie zakłady naukowe lasowe w innych prowincjach austriackich, nie wymagał zatem żadnych

ważniejszych zmian i uzupełnień. Wszystkie przedmioty tak fachowe jak i pomocnicze wykładane w innych średnich szkołach lasowych były i są uwzględnione w programie naukowym naszej szkoły. Okoliczność, że czasem wypadało ze względów technicznych połączyć dwa pokrewne przedmioty i oddać ten wykład jednemu i temu samemu profesorowi, n. p. botanikę leśną z ogólną botaniką, nie może świadczyć o obniżeniu poziomu naukowego szkoły, ani nawet o przykładaniu mniejszej wagi do tych przedmiotów.

W nowym planie, jaki odtąd obowiązywać będzie w krajowej szkole gospodarstwa lasowego wprowadzono jako osobny wykład: geometryę wykreslną, która dotychczas udzielaną była przy rysunkach technicznych. Obecnie przeznaczono na tę naukę po 1 godzinie wykładowej w obu półroczach roku I. Zamiast klimatologii wykładaną będzie na przyszłość osobno botanika leśna w zimowym półroczu roku II. Pozatem w nowym planie naukowym poczyniono tylko kilka drobniejszych zmian w ilości godzin wykładowych pewnych przedmiotów i dokonano przeniesienia pewnych wykładów na inne półroczia.

W ten sposób zmienione przepisy i nowy plan naukowy zaczęły obowiązywać począwszy od nowego roku szkolnego 1906/7. Zmiana, jaka zaszła skutkiem wprowadzenia nowego planu naukowego w ilości godzin wykładowych, spowodowała Wydział krajowy do stosunkowego unormowania wynagrodzeń, pobieranych przez docentów: języka polskiego i niemieckiego, matematyki, zarysu inżynierii i chemii ogólnej. Tem się tłómaczą różnice jakie skutkiem tego wprowadzone zostały do preliminarza szkoły na r. 1907 w Rubr. I. wydatków poz. 4.

W personalu nauczycielskim szkoły zaszła tylko jedna zmiana. Mianowicie po ustąpieniu dra Opolskiego powierzył Wydział krajowy docenturę chemii i ćwiczeń laboratoryjnych p. Bronisławowi Duchowiczowi, profesorowi I. szkoły realnej we Lwowie, który ten przedmiot wykladał w krajowej szkole gospodarstwa lasowego począwszy od nowego roku szkolnego 1906/7. Skutkiem zmiany docentów zaszła zarazem potrzeba zmiany laboratorium. Dotychczas korzystała szkoła lasowa przy ćwiczeniach z chemii dzięki uprzejmości prof. Radziszewskiego z laboratorium uniwersyteckiego; obecnie należało pomyśleć o innem pomieszczeniu. Zmiana ta i tak musiałaby zresztą nastąpić z powodu przepelnienia instytutu chemicznego Uniwersytetu własnymi słuchaczami. Trudność, jaka z tej przyczyny na razie powstała, z łatwością dała się jednak usunąć, skoro Rada szkolna krajowa zgodziła się na to, aby prof. Duchowicz z uczniami szkoły lasowej ćwiczenia laboratoryjne mógł odbywać w ubikacjach szkoły realnej. Przytem okazała się jednak potrzeba jednorazowego wydatku na dodatkowe kosztu urządzenia tego laboratorium, jak sprawienie pewnych przyrządów, szkieł, odczynników i t. p. i na ten cel zmuszeni byliśmy wstawić kwotę 800 K do preliminarza szkoły na rok 1907 w Rubr. IV. wydatków poz. 16. c).

Chcąc zapewnić sobie na przyszłość odpowiednio ukwalifikowane siły nauczycielskie dla szkoły, Wydział krajowy zawczasu stara się o pozyskanie kandydata, któryby na razie mógł zająć posadę prof. adjunkta w kraj. szkole lasowej. W tym celu przeprowadzoną została korespondencyja z kilkoma leśnikami, posiadającymi wyższe studia fachowe, zajmującymi już posady w zawodzie praktycznym i poleconymi nam przez wybitne osoby pracujące w zakresie leśnictwa i niebawem nastąpi w tej mierze ostateczna decyzja.

Inne pozycje budżetowe szkoły na r. 1907 są te same jak w roku zeszłym, tylko w Rubr. IV. prosimy o zezwolenie drobniejszych kredytów nadzwyczajnych w łącznej kwocie 510 K na zakupno potrzebnych przyrządów dla uzupełnienia zbiorów w trzech muzeach.

Obecne pomieszczenie kraj. szkoły gospodarstwa lasowego jest niewystarczające, wspominaliśmy już o tem w ostatnich sprawozdaniach, nadmienając, że Wydział krajowy przygotował nawet już plany dobudowy I-go piętra. Jeżeli projektu tego nie przekładamy jeszcze w obecnej chwili Wysokiemu Sejmowi, to nie tylko z tego powodu, że zamknięcie szkoły, zmniejszenie się frekwencji w niej, za przyspieszeniem tej budowy nie przemawiały, ale i dlatego, że skutkiem tych właśnie anormalnych stosunków, jakie zapanowały w szkole, w ostatnich czasach podniesiono myśl przeniesienia krajowej szkoły lasowej ze Lwowa do jednego z majątków fundacyjnych zostającego pod zarządem Wydziału krajowego. Ten ostatni zaś projekt wymagać będzie dokładniejszego zbadania i ocenienia motywów przemawiających za, lub przeciw niemu; dlatego też Wydział krajowy w najbliższym sprawozdaniu o kraj. szkole lasowej, wyrazi pod tym względem opinię

swoją i stosownie do niej przedłoży wnioski zmierzające bądź do przeniesienia szkoły, bądź też do powiększenia dotychczasowego budynku.

W chwili, kiedy niniejsze sprawozdanie przedkładamy Wysokiemu Sejmowi, Kraj. szkoła gospodarstwa lasowego na powrót jest czynną. Z początkiem nowego roku szkolnego 1906/7 przyjętych zostało na pierwszy rok 21 uczniów, na drugi rok 7-miu. Uczniowie zaś, którzy w zeszłym roku nie dokonali studiów skutkiem zamknięcia szkoły, będą mogli zapisywać się ponownie począwszy od drugiego półrocza szkolnego, straciwszy w ten sposób rok cały.

Ciężkie przejścia, jakich widownią była w r. 1905/6, zatrzeć może tylko lepsza jej przyszłość, do której, mamy nadzieję, że odtąd zdążać będzie wytrwale, skupiając młodzież nauce oddaną, szlachetną i obowiązkową, nauczycieli zawsze dbających o rozwój jej i dobre imię.

W oczekiwaniu, że to nastąpi, raczy Wys. Sejm na podstawie powyższego sprawozdania powziąć uchwałę:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o kraj. szkole gospodarstwa lasowego za r. 1905/6.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilat, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Dyrekcji krajowej Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie za rok szkolny 1904/5.

Ilość uczniów wzrastająca stale i znacznie w latach ostatnich, mimo czem raz większych wymogów przy egzaminach wstępnych, jest samoobjawem wyraźnym przystosowania zakładu do potrzeb bieżących gospodarstwa lasowego w kraju i zagranicą.

Uczniowie nasi, znajdując łatwo pomieszczenie korzystne zaraz po ukończeniu szkoły, jako przydatni z miejsca do służby lasowej wskutek obeznania się z praktycznem wykonaniem wszystkich czynności gospodarczych, już w czasie pobytu w szkole, ściągającą coraz liczniejszych adeptów.

Osiągnięto tedy, co przy terażniejszych zasobach było do uzyskania. Dalszy rozwój zakładu będzie możliwym wówczas dopiero:

1. gdy budynek szkolny po rozszerzeniu uzyska pomieszczenie odpowiednie na muzea, by uczniowie mogli korzystać z obficie nagromadzonych z biegiem czasu materyałów naukowych;

2. gdy profesorowie dostaną pracownie, wyposażone w środki do pracy naukowej;

3. gdy fundusze na wycieczki naukowe będą o tyle powiększone, aby można było okazać uczniom na miejscu charakter gospodarstw w różnych dzielnicach vegetacyi leśnej w kraju.

Siła szkoły lasowej leży tak dzisiaj, jak na przyszłość w możliwości przerabiania systematycznego teoryi wyłożonych na demonstracyach w lesie.

Pozornie stolica kraju, wielkie miasto, wydać się może nie wtajemniczonem w stosunki, lub nie mającem świadomości, czego się dzisiaj od leśnika postępowego żąda, — punktem dla szkoły leśnej nieodpowiednim, gdy w rzeczywistości warunki miejscowe są wprost idealne.

Lwów otoczony wieńcem obszernych lasów miejskich: w Hołosku, Brzuchowicach, Sichowie i Zubrzy, tudzież fundacyjnych, jak Lesienice, Winniki, Basiówka, daje sposobność niezwykłą do pouczeń praktycznych. Lasy pomienione średnio ledwie o trzy do cztery kilometry od szkoły odległe, są łatwo dostępne i przedstawiają rozmaitość nadzwyczajną pod względem siedliska, rodzaju drzewa, położenia, wystawności; od lotnych piasków do wzgórz kilkuset metrowych, od dęba do sosny, świerka, buka, graba.

Przychodzą tam wszystkie typy gospodarstw; są dobrze i źle prowadzone wydziały. Właśnie owa wszechstronność demonstracyi rozwija umysły młode, a uzupełniłoby się owe ćwiczenia praktyczne znamienicie, jeśliby szkoła posiadała fundusze dostateczne do okazania najciekawszych gospodarstw w każdej dzielnicy vegetacyi leśnej, na które się kraj rozpada.

Dlatego uczniowie nasi opuszczają dziś już zakład, wyszkoleni praktycznie wyżej, niż w innych szkołach, dlatego mogą współzawodniczyć zwycięsko nawet z wychowankami akademii.

Starania o pozyskanie kandydata do zastąpienia ewentualnego starszych sił profesorskich fachowych, nie odniosły na razie skutku. Żądać się musi oprócz akademickiego wykształcenia, także kilkuletniej praktyki, gdyż profesor teoretyk dla szkół zawodowych typu średniego o kierunku praktycznym, jest wprost nieprzydatny, a nawet szkodliwy.

Materyały co do zmiany przepisów szkolnych, rewizyi programu naukowego i rozszerzenia budynku szkolnego, poprzedkądano Wydziałowi krajowemu i oczekuje się w czasie najbliższym załatwienia pomyslnego owych spraw dla rozwoju szkoły tak nieodzownych.

I. Grono nauczycielskie.

W ciągu roku szkolnego nie zaszły żadne zmiany w gronie nauczycielskiem. Stan osobowy był następujący:

A) Profesorowie stali.

1. Dyrektor szkoły, a zarazem profesor **Maryan Małaczyński** wykładał urządzenie gospodarstwa lasowego, kierował i zarządzał zakładem.
2. Profesor **Zygmunt Demionowski**: miernictwo, matematyka zastosowana, pomiar drzewa, szacowanie wartości lasu i statystyka leśna, łowiectwo i administracja lasu.
3. Profesor **Stanisław Sokołowski**: hodowla lasu, nauka o glebie, meteorologia, zabudowanie dzikich potoków, wstęp do nauki leśnictwa.
4. Profesor **Michał Janeczko**: użytkowanie lasu, technologia drzewna, ochrona lasu, rybactwo.
5. Profesor adjunkt, **Bronisław Błocki**: zoologia, botanika, fizjologia roślin, mineralogia, geologia i geografia.
6. Jedna posada fachowego profesora adjunkta nie obsadzona.

B) Docenci.

1. **Franciszek Konarski**: język polski, niemiecki i korespondencja biurowa.
2. **Kazimierz Bruchnalski**: matematyka.
3. **Władysław Wojtan**: zarys inżynierii, rysunki i konstrukcje.
4. **Kazimierz Szulc**: fizyka.
5. Dr. **Bronisław Radziszewski**: chemia.
6. Dr. **Władysław Pilat**: ekonomia społeczna.
7. Dr. **Stefan Pawlik**: zarys gospodarstwa rolnego.
8. Dr. **Wiktor Hamerski**: zasadnicze wiadomości z nauki prawa i administracji.
9. Dr. **Kazimierz Zgórski**: pomoc w nagłych wypadkach.
10. Dr. **Stanisław Opolski**: laboratorium chemiczne.

II. Nauki wykładane.

Programu nauk z roku 1898, zatwierdzonego przez Wysoki Sejm, trzymano się ściśle. W ciągu praktyki okazało się, że potrzebaby go udoskonalić przez wprowadzenie zmian stosunkowo nieznacznych, które polegać będą bądź na odmiennem rozmieszczeniu przedmiotów w półroczach, bądź na skróceniu lub pomnożeniu liczby godzin niektórych wykładów, na wprowadzeniu „Sadownictwa“ itp.

Obrady nad ostatecznym ustaleniem programu naukowego i przepisów szkolnych z r. 1896, których zmiana jest również wskazaną, jak praktyka wykazała, odbędą się zapewne w ciągu 1906 zwłaszcza, że materyały odnośnie Dyrekcyja Szkoły przedłożyła Wydziałowi krajowemu.

III. Środki naukowe.

Dobudowanie piętra na dotychczasowym budynku szkolnym, którego mury to obciążenie wytrzymują według zdania znawców, jest dla rozwoju dalszego Zakładu naukowego kwestyą niecierpiącą zwłoki.

Obfitych zbiorów naukowych niepodobna opracować, rozmieścić należyście, a tem samem uprzystępnąć je uczniom. Wiele cennych okazów zniszczało jedynie wskutek braku pomieszczenia i leżenia na stosach.

Brak sali rysunkowej, optycznej do rzucania na ekran obrazów mikroskopijnych, z hodowli lasu, urządzenia technologii drewna i ochrony; dalej brak muzeów z hodowli i technologii, czterech pracowni dla profesorów hodowli, ochrony, botaniki,

chemii i fizyki tamuje chęci najlepsze, uniemożliwia zmianę docentur na stałe siły nauczycielskie, związane stale z interesami szkoły.

Na wszystkie potrzebne ubikacje budynek piętrowy wystarczy. Wskutek wyłączenia mieszkania dla Dyrektora znajdzie się nawet miejsce dla stróża, który koniecznie dla dozoru w głównym budynku powinien mieszkać, aby nie narazić zakładu kiedykolwiek na znaczne straty w razie nocnego najścia na budynek, stojący zdala od ulicy w ogrodzie.

Bez zwiększenia budynku postęp jest niemożliwy.

A) Biblioteka.

Z końcem roku 1904/5 posiada biblioteka 3380 dzieł w 3821 tomach, przybyło więc w ciągu roku szkolnego 68 dzieł w 84 tomach.

Oprócz skromnej ilości nowych dzieł zawodowych, zakupiono kilka podręczników nauk przyrodniczych, tudzież 8 egzemplarzy logarytmów do użytku szkolnego. Przybytek ten jednak nie pokrywa wcale braków, jakie zachodzą w bibliotece, szczególnie pod względem dzieł zawodowych, przyrodniczych i t. p. Zważywszy wysoką cenę tego rodzaju wydawnictw, dalej tę okoliczność, że dosyć poważna kwota odpada rokrocznie na oprawę czasopism i nowych dzieł, to okaże się, że dotacja 600 kor. jest stanowczo za niską i podniesienie jej do wysokości przynajmniej 1000 kor. jest konieczne.

Do czytelni rezerwowanej dla profesorów prenumerowano:

1. Allgemeine Forst-Zeitung.
2. Allgemeine Fischereizeitung.
3. Naturwissenschaftliche Zeitschrift für Land und Forstwirtschaft.
4. Botanische oesterreichische Zeitschrift.
5. Centrallblatt für das gesammte Forstwesen.
6. Centrallblatt für Walderzeignisse.
7. Forstliche Blätter.
8. Forstwissenschaftliches Zentrallblatt.
9. Forst. u. Jagdzeitung.
10. Land u. forstwissenschaftliche Unterrichtszeitung.
11. Ogródnictwo.
12. Revue des eaux et des forêts.
13. Stein der Weisen.
14. Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen.
15. Vierteljahresschrift für Forstwesen.
16. Wetter.
17. Wszechświat.
18. Zeitschrift für Jagd u. Forstwesen.

Bezpłatnie otrzymywano:

19. Sylwana, od Tow. leśnego galicyjskiego.
20. Statistische Nachrichten aus dem Gebiete der Landwirtschaft.
21. Zeitschrift für oesterreichische Volkskunde z Towarzystwa ludoznawczego

we Wiedniu

Oprócz tego otrzymujemy w darze, podobnie jak w latach ubiegłych, od Akademii Umiejętności w Krakowie wydawnictwa jej z dziedziny nauk biologicznych i matematycznych. Praca nad katalogiem przedmiotowym postępuje.

Z biblioteki korzystali profesorowie i uczniowie, tudzież obcy. Nadzór nad biblioteką sprawuje profesor Sokołowski.

B) Zbiory.

Zbiory naukowe rozdzielone według grup wykładanych, zostają pod opieką odnośnych profesorów. Uzupełniamy je okazami zebranymi na wycieczkach i przez dokupno.

W r. 1904/5 przybyło:

1. Dla fizyki przyrządy celem uzupełnienia zakładowego gabinetu: pułdelko z soczewkami, wirownica z przyborami, przyrząd do oznaczania punktu wrzenia na termometrach, przyrząd do wykazania ciśnienia na dno w naczyniach, przy-

rzędy Müllera do odbijania i załamania promieni świetlnych, zwierciadła wklęsłe i wypukłe — przyrząd do całkowitego odbicia na wewnątrz, przyrząd do współczynników załamania, pryzmat na statywie, statyw do soczewek, przyrząd do ciepła przez tarcie, przyrząd do rozszerzalności ciał.

2. Dla miernictwa: pantometer polarny, dwie ramy sekcyjne mosiężne, sześć lat niwelacyjnych składanych, sześć tyczek czerwono-białych dwumetrowych, trzy parasole z drutami mosiężnymi, pantometer z busolą i trójnogiem, dwa trójnogi żelazne do podtrzymywania tyczek, libela spadowa, cyrkiel do kółeczek, przyrząd do wykreślenia rzędnych, trzy jarzma Bohmerlego, jarzmo Bohmerlego rozkładane.

3. Dla łowiectwa: zielnik roślin dla hodowli zwierzyny.

4. Dla zarysu gospodarstwa wiejskiego: Zielnik roślin zbożowych i pastewnych.

5. Dla nauki o glebie: przyrząd do badania gleby na zawartość wapna, przyrząd do oznaczania przewodności gleby, dwie aerometry.

6. Dla hodowli lasu: plewiarka Phaensta z przyborami.

7. Dla zoologii i botaniki: preparaty mikroskopowe.

8. Dla meteorologii: dwa termometry.

9. Dla pomiaru drzewa: torba Brettschneidera z przyborami, ksyłometer precyzyjny Friedricha.

10. Dla ochrony lasu: cztery kaźnie do hodowania owadów, dwa gabloty na owady, prof. Janeczko przysposobił okazy *Gestropacha neustria*, okazy z uszkodzeń, przez *Aecidium elatin* i pini, *Pestalozzia Hartigii*, mszycy, zwójki i mrówki.

11. Dla użytkowania lasu: uzupełnienie klocków do rozpoznania drewna brakującymi rodzajami przez prof. Janeczkę.

C) Arboretum.

Ogrodem szkolnym zawiaduje prof. Błocki.

Ogród uporządkowano ostatecznie zasadzeniem miejsca po rozebranej stróżówce odpowiednimi rodzajami drzew i krzewów. Dobroczynny wpływ pełnego światła po usunięciu starego parkanu drewnianego, widać już na okazach drzew wzdłuż szkarpu od ulicy św. Marka rosnących.

Nazwy botaniczne znajdują się wszędzie na tabliczkach.

D) Szkółki doświadczalne.

Nadzór i kierownictwo robotami w szkółkach spoczywa w rękach profesora Sokołowskiego.

1. Ogród w Winnikach.

W ciągu wiosny 1905 r. wykonano następujące roboty:

1. W środkowej części ogrodu założono grędy siewne w miejscu przeznaczonem na hodowlę sadzonek i wysiano na grzędach następujące nasiona:

<i>Picea Omorica</i>	.	.	.	100 gr.	
<i>Larix leptolepis</i>	.	.	.	100 "	
<i>Abies balsamea</i>	.	.	.	200 "	
" <i>concolor</i> (Or.)	.	.	.	200 "	
" " (<i>glauca</i>)	.	.	.	200 "	
<i>Juniperus virginiana</i>	.	.	.	200 "	(Ameryka)
" " (<i>glauca</i>)	.	.	.	200 "	
<i>Picea nigra</i>	.	.	.	50 "	
<i>Pinus aristata</i>	.	.	.	100 "	
" <i>Banksiana</i>	.	.	.	100 "	
" <i>contorta</i>	.	.	.	100 "	
" <i>flexilis</i>	.	.	.	100 "	
" <i>ponderosa</i> (Or.)	.	.	.	100 "	

<i>Pinus ponderosa</i> (scopul.)	.	.	.	100 gr.
" <i>rigida</i>	.	.	.	100 "
<i>Betula odorata</i>	.	.	.	200 "
<i>Carpinus ostrya</i>	.	.	.	100 "
<i>Morus alba</i>	.	.	.	50 "
<i>Sorbus Arya</i>	.	.	.	500 "
" <i>scandica</i>	.	.	.	500 "
<i>Fraxinus excelsior</i>	.	.	.	2 kg.
<i>Pinus silvestris</i>	.	.	.	500 gr.

Na dalszych grzędach przesadzano część materiału z dawnych tymczasowych grządek, mianowicie:

Chamaecyparis Lawsoniana
" *obtusa*
Picea obovata.

2. Przybyło 11 nowych grup okazowych, mianowicie:

Acer platanoides z sadzenia.
" *Pseudaplatanus* z sadzenia.
Fraxinus americana "
Ulmus mantana "
Carya alba z siewu.
" *tomentosa* z siewu.
Quercus pubescens "
Abies pectinata z sadzenia.
Pinus Strobus "
Larix europea "
" *leptolepis* "

Grupy modrzewi podsadzono jodłą dla lepszej ochrony gleby.

3. Przy wszystkich siewach i sadzeniach brali czynny udział uczniowie II. roku, przyczem profesor hodowli demonstrował wszystkie w praktyce używane metody odnowienia ręcznego.

Podobnie jak lat poprzednich walczyć musiano usilnie z zachwaszczeniem gleby, która pokona ostatecznie dopiero okrycie kwadratów roślinnością drzew i ocienienie gleby.

Uczuć się daje dotkliwie brak domku, któryby służył jako schronisko dla uczniów i robotników, tudzież jako skład narzędzi.

2. Szkołka w Brzechowicach.

Podczas ubiegłej wiosny rozszerzono szkołkę o 500 m. kw. i ogrodzono siatką drucianą na słupach dębowych.

Dotychczasowa szkołka, podzielona na grzędy, ma służyć i nadal do hodowli sadzonek, doświadczeń nawozowych i t. p., a na nowej przestrzeni sadzone być mają grupy rozmaitych gatunków, na glebie nie poruszanej, pozostawionej w stanie naturalnym.

W ciągu wiosny 1905 zasadzono kilka mniejszych grup *Pinus Banksiana*, *Pinus rigida*, *Picea excelsa*.

Na grzędach posadzono dawniejsze zasiewy *Pinus aristata*, *Pinus Banksiana* i *Pinus silvestris*.

IV. Wycieczki naukowe i ćwiczenia praktyczne.

Las szkolny w Winnikach zaledwie 4 kilometry odległy jest nieocenionym nabytkiem dla ćwiczeń dłuższych z miernictwa i urzędzenia lasu. Wiele wycieczek tygodniowych kierujemy tam również, ażeby uczniom pokazać całość niektórych czynności praktycznych.

Sprawozdania pisemne z wycieczek i dyskusya publiczna w klasach nad treścią są stale praktykowane. Przedmiotem pomiarów w czasie od 20. do 30. czerwca była dalsza partya lasu winnickiego, zwana na „Byskach“. Urządzono w tym roku część lasu winnickiego zwaną „Starym Zrębem“ o obszarze 148·35 ha. w ciągu dziesięciu dni od 20. czerwca.

Wycieczek dalszych po kraju nie odbyto dla braku funduszków, albowiem z powodu znaczniejszej liczby uczniów wielkie ćwiczenia z geodezyi i urządzenia wyczerpały prawie połowę kredytu.

Ogółem przedsięwzięto w roku 1904/5 wycieczek 24:

1. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic na dniu 19. października 1904 z prof. adj. Błockim.
2. Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki na dniu 26. października 1904 z prof. adj. Błockim.
3. Wycieczka uczniów I. roku do Winnik na dniu 9. listopada 1904 roku z prof. adj. Błockim.
4. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 30. kwietnia 1905 roku z prof. Sokołowskim.
5. Wycieczka uczniów II. i III. roku do Janowa na dniu 10. maja 1905 r. z prof. Janeczką i Sokołowskim.
6. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic na dniu 12. kwietnia 1905 r. z prof. adj. Błockim.
7. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic na dniu 17. maja 1905 roku z prof. Janeczką i Sokołowskim.
8. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 17. maja 1905 z dyr. Małaczyńskim.
9. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 24. maja 1905 z prof. Janeczką i Sokołowskim.
10. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 31. maja 1905 z prof. Demianowskim i Janeczką.
11. Wycieczka uczniów I. roku do Winnik na dniu 17. maja 1905 z prof. adj. Błockim.
12. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic na dniu 24. maja 1905 roku z prof. adj. Błockim.
13. Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki na dniu 31. maja 1905 z prof. adj. Błockim.
14. Wycieczka uczniów I. roku do Janowa na dniu 7. czerwca 1905 z prof. Sokołowskim i prof. adj. Błockim.
15. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 7. czerwca 1905 roku z dyr. Małaczyńskim.
16. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic i Hołoska na dniu 7. czerwca 1905 z prof. Janeczką.
17. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 31. maja 1905 z dyr. Małaczyńskim.
18. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 14. czerwca 1905 roku z prof. Demianowskim.
19. Wycieczka uczniów III. roku do Skolego na dniu 14. czerwca 1905 r. z prof. Janeczką i Sokołowskim.
20. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic i Hołoska na dniu 14. czerwca 1905 z prof. adj. Błockim.
21. Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki na dniu 21. czerwca 1905 roku z prof. adj. Błockim.
22. Ćwiczenia z miernictwa z uczniami II. roku w Winnikach od 20. do 30. czerwca 1905 z prof. Demianowskim.
23. Ćwiczenia z urządzenia lasu z uczniami III. roku w Winnikach od 20. do 30. czerwca 1905 z dyr. Małaczyńskim.
24. Wycieczka uczniów I. roku do Sichowa i Zubrzy na dniu 28. czerwca 1905 z prof. adj. Błockim.

V. Uczniowie i egzaminy.

W październiku 1904 przyjęto do szkoły ogółem 50 uczniów, a mianowicie: Na kurs I. uczniów 25, w tem: a) bez egzaminu wstępnego 5: Dymitr Andrejczyn (Bułgar), Kosta Bojanów (Bułgar), Józef Jaworski, Antoni Kierwiński, Stefan Łusakowski; b) z egzaminem wstępnym 16: Jan Buzek, Zdzisław Dajewski, Aleksander Górski, Antoni Hetper, Edward Krzesiwo, Bohdan Nowosielski, Stanisław

Ohanowicz, Roman Pawlik, Piotr Pitulko, Michał Pohoski, Adam Sikora, Henryk Skobztał, Stanisław Szancer, Kazimierz Wierzbowski, Eugeniusz Zalewski, Wincenty Zeiske; c) jako repetentów 4: Tadeusza Hubla, Michała Klugera, Zdzisława Stefańskiego i Jerzego Slamę.

Na kurs III. uczniów 11; a) na podstawie egzaminu z kursu II. 8: Stefan Ceranowicz, Kazimierz Gałuszka, Stefan Jasienicki, Grzegorz Kamzero (Bułgar), Mieczysław Małuszyński, Wojciech Rotarski, Władysław Świerczewski, Józef Wilusz; b) jako repetentów 3: Edward Bogdański, Edward Osmulski, Edward Lipiński, Adam Loret.

Na kurs V. uczniów 14; a) na podstawie egzaminu z kursu IV. 13: Piotr Bojko, Bruno Cienciata, Wasyl Cwetków (Bułgar), Remigiusz Eichler, Teodor Jaentschke, Mikołaj Kaniew (Bułgar), Henryk Kulig, Władysław Lux, Władysław Łysak, Piotr Mucha, Edward Szczękowski, Christo Taszków, Edward Zubkowiec; b) jako repetent Ludwik Wasilewski.

W lutym po egzaminach półrocznych ustąpili z Zakładu bądź wskutek niezdania, bądź wystąpienia:

a) na kursie I: Antoni Hetper, Tadeusz Hubl, Antoni Kierwiński, Michał Kluger, Stefan Łusakowski, Bohdan Nowosielski, Piotr Pitulko, Henryk Skobztał, Zdzisław Stefański, Eugeniusz Zalewski i Wincenty Zeiske;

b) na kursie III.: Edward Lipiński, Wojciech Rotarski, Władysław Świerczewski.

Wynik egzaminów półrocznych w lipcu był następujący:

a) na kursie II. nie otrzymali przejścia: Roman Pawlik, Michał Pochoski, Jerzy Slama;

b) na kursie IV.: Edward Osmulski; Bogdański nie siadł do egzaminu.

c) na kursie VI. wszyscy ukończyli szkołę.

Słaby wynik egzaminu na kursie I. przypisać należy lekkiemu traktowaniu nauki i chodzenia na wykłady przez uczniów, zwłaszcza z wyższem przygotowaniem, tudzież temu, że repetenci podpadali, jako materiał słabych zdolności.

Egzamin ogólny odbywał się w lutym 27. i 28., tudzież w lipcu od 24. do 28. włącznie. W pierwszym terminie zdał egzamin Malinowski Stanisław z postępem dostatecznym; w drugim przystąpiło do egzaminu 10-ciu i uzyskali dwaj: Kulig Henryk i Szczękowski Edward postęp bardzo dobry; sześciu: Cwetków Wasyl, Cienciata Bruno, Eichler Remigiusz, Jaentschke Teodor, Kaniew Mikołaj, Zubkowiec Edward postęp dobry; dwaj: Lux Władysław i Mucha Piotr postęp dostateczny.

Przy egzaminie jako delegat Wydziału krajowego funkcjonował WP. radca dr. Ignacy Szyszylowicz, komisarzem rządowym był WP. radca Herman Scheuring.

VI. Kronika.

Szkołę zwiedzali kilkakrotnie JE. marszałek krajowy, szef departamentu III. JWP. dr. Tadeusz Pilat, JW. c. k. radca dworu Władysław Struszkiewicz, WP. dr. Ignacy Szyszylowicz, radca Wydziału krajowego.

Prace wykonano przez Grono nauczycielskie:

1. Dyrektor Maryan Małaczyński:

a) Dalszy ciąg wydawnictwa druków dla ułatwienia postępowego zarządu lasami;

b) Zestawienie i uzupełnienie znaków i kolorów dla map leśnych, gospodarczych i przeglądowych;

c) Nadzór nad gospodarstwem lasowym w dobrach fundacyi śp. Ignacego Marynowskiego na polecenie Wydziału krajowego.

2. Profesor Stanisław Sokołowski:

a) Sekretaryat w Towarzystwie produkcyi krajowych nasion leśnych;

b) Redakcyja „Sylwana“;

c) Nadzór nad biblioteką;

d) Kierownictwo pracami w ogrodzie doświadczalnym w Winnikach i w szkółce brzechowickiej;

e) Ogłosiłem drukiem w „Sylwanie“ rozprawy: „Kwestya samouków“, „Z badań nad rozwojem korzeni drzew leśnych“, „Z krajowych szkółek doświad-

czalnych“, „W sprawie lasów czystych i mieszanych“, „Łatwe sposoby obliczania objętości drzew stojących“, „Szkoła leśna w Warszawie“. Siedm recenzji z rozmaitych dzieł.

Wreszcie wygłosiłem dwa odczyty w Towarzystwie przyrodników im. Kopernika, p. t.: 1. „O działaniu drewna na płytę fotograficzną“; 2. „Z życia lasu“.

3. Profesor Michał Janeczko oprócz prac do muzeów, ochrony i użytkowania

wymienionych pod III. B) Zbory, drukował:

- a) „Uwagi o światowym handlu drzewnym“, artykuł w „Przeglądzie“;
- b) „Z dziedziny światowego handlu drzewnego“, artykuł w „Sylwanie“;
- c) „Kilka spostrzeżeń z dziedziny ochrony lasu“, 3 artykuły w „Sylwanie“.

Lwów, 31. grudnia 1905,

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 6.021/1907.

Sprawozdanie

Dyrekcji krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie
za rok szkolny 1905/6.

Zamknięcie szkół w zaborze rosyjskim przyczyniło się do większego napływu kandydatów do kraj. szkoły gospodarstwa lasowego. Na początku roku szkolnego mieliśmy ogółem 56 uczniów, chociaż 5 odpadło przy egzaminie wstępnym. Wskutek tego brak miejsca w budynku szkolnym tem jaskrawiej się zaznaczył.

Rysunków na roku pierwszym musiano uczyć także w sali roku trzeciego, który wyjątkowo był nieliczny. Przy demonstracjach i ćwiczeniach praktycznych, z powodu natłoku przy przyrządach, uczniowie, z wyjątkiem najpilniejszych, nie wiele korzystali, w sali bowiem po nastawieniu przyborów i przygotowaniu okazów, ledwie się można ruszyć przy większej ilości osób, zaś w muzeach, zapehanych jak magazyny, o ćwiczeniach i oglądaniu nie można wcale myśleć.

By szkoła spełniała swe zadanie, by mogła iść z postępem w leśnictwie, by profesorów zachęcić do badań samoistnych na tle stosunków krajowych, potrzeba koniecznie miejsca, potrzeba muzeów, pracowni. Bez stosownego ugrupowania i uprzystępnienia zbiorów, tak nieodzownych w każdej szkole zawodowej, nie nie zdziałamy.

Na wszystko wystarczyłoby pierwsze piętro na starym budynku, co w projekcie Dyrekcji przedłożonym dnia 10. czerwca 1904 r. do l. 152 uzasadniono.

Staranie o pozyskanie kandydatów na profesorów celem zastąpienia sił nauczycielskich starszych, niestety i w tym roku nie odniosło skutku. Ponieważ do szkoły zawodowej oprócz wykształcenia teoretycznego uniwersyteckiego potrzeba koniecznie, by profesor przyszył kilka lat przynajmniej praktykował i gospodarował samoistnie, jeśli ma sprostać obowiązkowi przyjętemu, — ponieważ kilkuletnie prywatne starania kończyły się bezowocnie, a sprawa stała się istotnie pilną, byłoby może wskazaniem ogłosić konkurs.

W roku bieżącym ukończyło grono nauczycielskie, przy współudziale delegata krajowego narady nad zmianą przepisów szkolnych i programu naukowego, a Dyrekcya szkoły przedłożyła akta Wydziałowi krajowemu.

W maju zaszły niestety w szkole smutne wypadki gremialnego niestosowania się uczniów do przepisów szkolnych. To zmusiło Wydział krajowy, skoro

żadne perswazy nie pomogły, do zamknięcia zakładu i zarządzenia nowych wpisów, — a gdy nikt się nie zapisał, także do zawieszenia wykładów aż do października.

I. Grono nauczycielskie.

We wrześniu ustąpił z powodu podeszłego wieku, z katedry docenta chemii prof. Dr. Bronisław Radziszewski, a miejsce jego zajął asystent Dr. Stanisław Opolski, który prowadził dotychczas laboratorium chemiczne. Prof. akademii dublańskiej, Kazimierz Szulc, zrezygnował z docentury fizyki, dla braku czasu, otrzymawszy dodatkowo zajęcie w szkole gorzelniczej w Dublinach. Wykłady fizyki powierzono w doświadczoną rękę znanego pedagoga Dr. Franciszka Tomaszewskiego.

Ostatecznie skład grona nauczycielskiego był następujący:

A) Profesorowie stali.

1. Dyrektor szkoły, a zarazem profesor Maryan Małaczyński wykładał urządzenie gospodarstwa lasowego, kierował i zarządzał zakładem.
2. Profesor Zygmunt Demianowski: miernictwo, matematyka zastosowana, pomiar drzewa, szacowanie wartości lasu i statystyka leśna; łowiectwo i administracja lasu.
3. Profesor Stanisław Sokołowski: hodowla lasu, nauka o glebie, meteorologia, zabudowanie dzikich potoków, wstęp do nauki leśnictwa.
4. Profesor Michał Janeczko: użytkowanie lasu, ochrona lasu, technologia drewna, rybactwo.
5. Profesor Adjunkt Bronisław Błocki: zoologia, botanika, fizjologia roślin, mineralogia z geologią i geografia.

B) Docenci.

1. Franciszek Konarski: język polski, niemiecki i korespondencja biurowa.
2. Kazimierz Bruchnalski: matematyka.
3. Władysław Wojtan: zarys inżynierii, rysunki i konstrukcje do inżynierii.
4. Dr. Franciszek Tomaszewski: fizyka.
5. Dr. Stanisław Opolski: chemia i laboratorium chemiczne.
6. Dr. Władysław Pilat: ekonomia społeczna.
7. Dr. Stefan Pawlik: zarys gospodarstwa rolnego.
8. Dr. Wiktor Hamerski: zasadnicze wiadomości z nauki prawa i administracji.
9. Dr. Kazimierz Zgórski: pomoc w nagłych wypadkach.

II. Nauki wykładane.

Programu nauk z roku 1898, zatwierdzonego przez Wysoki Sejm trzymano się ściśle.

W ciągu praktyki siedmioletniej okazało się, że potrzebaby go udoskonalono przez wprowadzenie zmian stosunkowo nieznacznych, które polegać będą bądź na odmiennym rozmieszczeniu przedmiotów w półroczach, bądź na skróceniu lub pomnożeniu liczby godzin niektórych wykładów, na wprowadzeniu „Sadownictwa“ itp.

Obrady nad ostatecznym ustaleniem programu naukowego i przepisów szkolnych z r. 1896, których zmiana jest również wskazana, jak praktyka wykazała, odbyły się w ciągu roku 1906, a materyały odnośnie dyrekcya szkoły przedłożyła Wydziałowi krajowemu.

III. Środki naukowe.

Dobudowanie piętra na dotychczasowym budynku szkolnym, którego mury to obciążenie wytrzymują, jest dla dalszego rozwoju Zakładu naukowego kwestyą ważną.

Obfitych zbiorów naukowych niepodobna opracować, rozmieścić należycie, a tem samem uprzystępnąć je uczniom. Wiele cennych okazów niszczało jedynie wskutek braku pomieszczenia i leżenia na stosach.

W szczególności szkoła odczuwa brak sali rysunkowej, optycznej do rzucania na ekran obrazów mikroskopijnych, z hodowli lasu, urządzenia, technologii drewna i ochrony, dalej brak muzeów z hodowli i technologii, czterech pracowni dla profesorów hodowli, ochrony, botaniki, chemii i fizyki.

A) Biblioteka.

W ciągu roku 1905/6 przybyło 72 dzieł w 82 tomach, tak, że z końcem roku szkolnego posiadała biblioteka 3.452 dzieł w 3.903 tomach.

Nadzwyczajnym kredytem w kwocie 200 koron, udzielonym na rok 1906, pokryto kosztą oprawy wielu książek, pozostaje jednak jeszcze znaczna część dzieł nieoprawionych. Zaległość w księgarni Gubrynowicza za dzieła wyłącznie zawodowe wynosi kwotę 660 koron.

Do czytelnicy prenumerowano:

1. Allgemeine Forstzeitung.
2. Allgemeine Fischereizeitung.
3. Naturwissenschaftliche Zeitschrift für Land- und Forstwissenschaft.
4. Botanische österreichische Zeitschrift.
5. Centralblatt für Walderzeugnisse.
6. Centralblatt für das gesammte Forstwesen.
7. Forstliche Blätter.
8. Forstwissenschaftliches Centralblatt.
9. Forst- und Jagdzeitung.
10. Holzzeitung.
11. Land- u. forstwissenschaftliche Unterrichtszeitung.
12. Ogródnictwo.
13. Revue des caux et des forêts.
14. Stein der Weisen.
15. Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen.
16. Vierteljahresschrift für Forstwesen.
17. Wetter.
18. Wszechświat.
19. Zeitschrift für Jagd und Forstwesen.

Bezpłatnie otrzymywano:

20. Sylwana — od gal. Tow. leśnego.
21. Statistische Nachrichten aus dem Gebiete der Landwirtschaft.
22. Zeitschrift für österreichische Volkskunde z Towarzystwa ludoznawczego

we Wiedniu.

Oprócz tego otrzymywaliśmy w darze, podobnie jak w latach ubiegłych, wydawnictwa następujące:

1. Z Akademii Umiejętności w Krakowie „Atlas geologiczny“ i „Rozprawy matematyczno-przyrodnicze“.

2. Z Wydziału krajowego „Stenograficzne rozprawy Sejmu krajowego“.

3. Z Towarzystwa leśnego czasopismo „Sylwan“.

4. Z Ministerstwa rolnictwa wydawnictwa stacyi doświadczalnej leśnej.

Praca nad katalogami przedmiotowymi postępuje.

Z biblioteki oprócz profesorów korzystali licznie uczniowie i obcy.

Bibliotekę ma pod dozorem prof. Sokołowski.

B) Z b i o r y.

Zbiorami naukowymi, podzielonymi na grupy według wykładów, opiekują się odnośni profesorowie. — Zbiory uzupełnia się na wycieczkach i przez dokupno.

W roku 1905/6 przybyło:

1. Dla użytkowania lasu okazy drewna: buka, jabłoni, jesionu amerykańskiego, pakłona, wiąza korkowego, jałowca, jarzębiny. — Młotek rewolwerowy do numerowania drzewa.

2. Dla ochrony lasu wyhodowano w kraju gąsienice rusałki wierzbowca i spreparowano więcej egzemplarzy motyli i gąsienic tego rodzaju. Na wycieczkach zebrane owady wcielono do zbiorów. Zakonserwowano w formalinie: *Ceoma pini-torquum* na sosnie, *Anobium abietis* w szyszkach świerkowych, — sadzonki jodły uszkodzone przez wiewiórkę.

Exoascus pruni na czeremsze. — Cztery kojce do hodowli gąsienic. — Dwie skrzynki na owady.

3. Dla użytkowania lasu i technologii drewna ułożono i kazano narysować 7 tablic.

4. Dla zoologii: Zbiór owadów rzadszych.

5. Dla botaniki: Zielnik drzew egzotycznych, zielnik drzew i krzewów krajowych, zielnik chwastów zrębowych, zielnik roślin cechujących gleby wapienne i piaskowe.

6. Dla miernictwa: Aneroid do mierzenia wysokości.

C) Arboretum.

Ogrodem botanicznym przy szkole zawiaduje prof. Błocki. Arboretum jest uporządkowane.

D) Szkółki doświadczalne.

Szkółkami i doświadczeniami z hodowli lasu kieruje prof. Sokołowski.

I. Ogród w Winnikach.

Na wiosnę roku 1906 wykonano następujące prace:

I. Rozszerzono grzędy położone w środkowej części ogrodu i przeniesiono na nie część zasiewów z dawnych grządek, leżących w środku ogrodu.

Z zasiewów zeszłorocznych przesadzono:

Pinus aristata
 „ *Banksiana*
 „ *contorta*
 „ *ponderosa*
 „ „ *scapulorum*
 „ *rigida*
Magnolia z ogrodu szkolnego.

Zasiano następujące nowe gatunki:

<i>Abies sibirica</i>	.	.	.	500 gr.
<i>Picea aborata</i>	.	.	.	100 "
<i>Pinus Laricio</i> w 5 odm. po 100 g.	.	.	.	500 "
„ <i>Banksiana</i>	.	.	.	200 "
„ <i>rigida</i>	.	.	.	200 "
<i>Carya alba</i>	.	.	.	10 kg.
„ <i>amara</i>	.	.	.	10 "
<i>Juglans cinerea</i>	.	.	.	10 "
<i>Magnolia hypoleuca</i>	.	.	.	500 gr.
<i>Platanus occidentalis</i>	.	.	.	1 kg.
„ <i>orientalis</i>	.	.	.	1 "
<i>Quercus Cerris</i>	.	.	.	10 "
„ <i>rubra</i>	.	.	.	20 "
<i>Abies pectinata</i>	.	.	.	2 "
<i>Larix europea</i>	.	.	.	$\frac{1}{2}$ "
<i>Alnus glutinosa</i>	.	.	.	1 "
„ <i>incana</i>	.	.	.	1 "
„ <i>viridis</i>	.	.	.	1 "

Z zasiewów zeszłorocznych sprzedano zbywające jednoroczne dęby szypułkowe i jesiony amerykańskie.

II. Na wiosnę r. 1906 założono 7 nowych grup okazowych, a mianowicie:

1. *Fagus sylvatica* siewem pod osłoną sosny zwyczajnej.
2. *Carya alba* siewem.
3. „ amara „
4. *Juglans circerea* siewem.
5. *Pseudolonga Dauglasii* (Oregon).
6. *Pseudolonga Dauglasii* (Colorado).

Obie odmiany sadzeniem czteroletnich drzewek własnej hodowli.

7. *Picea sitelcensis* czteroletniemi sadzonkami.
8. *Quercus rubra* siewem, nasienie częściowo oryginalne amerykańskie, częściowo galicyjskie.

Ogółem znajduje się 23 grup okazowych.

III. We wszystkich pracach wykonywanych w szkółce brali uczniowie czynny udział, siejąc w kwadratach i w szkółce, sadząc i przesadzając młode drzewka. Demonstrowano przytem wszystkie ważniejsze sposoby siewu i sadzenia zarówno ręką jak i przy użyciu rozmaitych narzędzi i przyrządów. Uczniowie wykonywali też niektóre prace wchodzące w zakres pielęgnowania lasu i gleby.

IV. Czyszczenie ogrodu było jak i lat poprzednich uciążliwe. W roku bieżącym ograniczyliśmy się z konieczności na czyszczenie ścieżek i wycinanie trawy na tych kwaterach, na których groziła sadzonkom przygłuszeniem.

V. Sporządzono tablice drewniane z napisami dla 17 grup po 2 dla każdej grupy. Zrobiono je na wzór tablic, używanych w lwowskim ogrodzie botanicznym.

VI. Doświadczenia wykonane nad daglezyą „*Pseudotsuga Dauglasii*“ ogłoszono w „Sylwanie“ z r. 1906.

II. Szkołka w Brzuchowicach.

W ciągu wiosny r. 1906 przesadzali uczniowie roczniki *Pinus Banksiana*, nadto na połowie nieporuszonej sadzono małe grupy *Pinus montana gallica* i *Pinus montana uncinata*, które nadspodziewanie dobrze na lotnym piasku się rozwijają.

IV. Wycieczki naukowe i ćwiczenia praktyczne.

Szkoła lwowska pomimo pozornie niewłaściwego położenia w mieście wielkiem posiada wyjątkowo szczęśliwe warunki do wycieczek naukowych praktycznych, gdyż stolicę kraju otaczają znaczne obszary lasów, bądź to miejskich, bądź prywatnych, bądź fundacyjnych, rosnące w różnorodnych warunkach, rozmaicie gospodarowane, a oprócz tego mamy las szkolny Winniki w odległości zaledwie 4 klm. Nie dziw tedy, że wycieczki cotygodniowe srodowe do owych lasów okolicznych i lasu szkolnego, dalej ćwiczenia głównie z miernictwa i urzędzenia, ujęte w system, przyczyniają się znamenicie do wyszkolenia praktycznego uczniów we wszystkich działach nauk wykładowych.

Sprawozdania pisemne o wycieczce każdej połączone z publiczną dyskusyą nad treścią są obowiązujące i rozbudzają umysły. Z powodu zamknięcia szkoły w maju ćwiczenia większe pomiarowe i z urzędzenia lasu w Winnikach, odpadły.

Z większych wycieczek odbyła się tylko jedna na piaski lotne koło Sądownej Wiszni.

Ogółem od października do maja zrobiono wycieczek 11, jako to:

1. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic i Hołoska w dniu 18. października 1905 z prof. Błockim.
2. Wycieczka uczniów I. roku do Winnik w dniu 25. października 1905 r. z prof. Błockim.
3. Wycieczka uczniów I. roku do Sichowa i Zubrzy w d. 15. listopada 1905 z prof. Błockim.
4. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic w dniu 21. kwietnia 1906 z prof. Sokołowskim.
5. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik w dniu 23. kwietnia 1906 z prof. Sokołowskim.
6. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik w dniu 25. kwietnia 1906 z prof. Janeczka i Sokołowskim.

7. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik w dniu 25. kwietnia 1906 z dyr. Małaczyńskim.

8. Wycieczka uczniów II. i III. roku do Sądowej Wiszni w d. 2. maja 1906 z prof. Janeczką i Sokołowskim.

9. Wycieczka uczniów I. roku do Winnik w dniu 25. kwietnia 1906 roku z prof. Błockim.

10. Wycieczka uczniów I. roku do Siehowa i Zubrzy w dniu 2. maja 1906 z prof. Błockim.

11. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic i Hołoska w d. 4. kwietnia 1906 z prof. Błockim.

V. Uczniowie i egzaminy

W październiku 1905 przyjęto: na kurs I. uczniów 33, a to: 1. bez egzaminu wstępnego jedenastu: Bodnara Włodzimierza, Bronickiego Henryka, Grabowskiego Romana, Iwanowa Cwetko (Bułgara), Krzyszkowskiego Tadeusza, Odalskiego Henryka, Paraszkewowa Stefana (Bułgara), Stożczewa Stefana (Bułgara), Straszylowa Stamata (Bułgara), Szarrasa Łucyana, Wyrzykowskiego Ludwika. 2. Po złożeniu egzaminu wstępnego szesnastu: Borkowskiego Władysława, Brücha Józefa, Frajuta Teofila, Gieruszyńskiego Zdzisława, Goska Bolesława, Gregera Jana, Hermana Stanisława, Kobzeja Juliana, Łęczyńskiego Józefa, Małaczyńskiego Konrada, Makarewicz Leona, Marszyckiego Kazimierza, Oktę Władysława, Pohoreckiego Jerzego, Sierakowskiego Władysława, Wyrzykowskiego Mieczysława. 3. Jako repetentów sześciu: Jaworskiego Józefa, Karpińskiego Tadeusza, Kapuścińskiego Wiesława, Seredyńskiego Zenona, Wiśniewskiego Józefa, Zwolanowskiego Zygmunta. Na rok II.: a) Wprost z obowiązkiem zdania egzaminu z chemii, botaniki, zoologii, mineralogii i wstępu do nauki leśnictwa w ciągu półrocza zimowego, maturzystów siedmiu: Gałusa Karola, Hartunga Kazimierza, Jaegermana Oskara, Kotkowskiego Stanisława, Lilpopa Daniela, Modzelewskiego Stefana, Rosińskiego Józefa; b) po ukończeniu drugiego półrocza dziewięciu: Bojanowa Kostę, Buzka Jana, Górskiego Aleksandra, Krzesiwę Edwarda, Ohanowicza Stanisława, Sikorę Adama, Świerczewskiego Władysława, Szancera Stanisława, Wierzbowskiego Kazimierza; c) jako repetenta: Rotarskiego Wojciecha; d) jako nadzwyczajnego: Madeyskiego Piotra.

Na rok III. po złożeniu egzaminu z półrocza IV-go pięciu: Ceranowicza Stefana, Gałuskę Kazimierza, Jasienickiego Stefana, Loreta Adama, Wilusza Józefa.

Z uwagi na stanowisko społeczne rodziców grupują się uczniowie, jak następuje:

1. Synów ofycjalistów prywatnych	18
2. Synów urzędników i sług państwowych lub krajowych	9
3. Synów rolników	14
4. Synów różnych zawodów innych	15

Po półroczu zimowem w końcu lutego opuścili zakład bądź wskutek nieotrzymania promocji, bądź z powodu wystąpienia:

a) na roku I.: Borkowski, Bronicki, Brüch, Jaworski, Kobzej, Odolski, Okta, Pohorecki, Seredyński, Sierakowski, Wiśniewski, Wyrzykowski Ludwik, Zwolanowski, łącznie 13, w tem dziewięciu, którzy się wcale do egzaminu nie zgłosili;

b) na roku II.: Jaegerman, Kotkowski, Madeyski;

c) na r. III. nikt.

W marcu na kurs II., oprócz tego przyjęto jako repetentów: Dajewskiego Zdzisława, Pohoskiego Michała, Slamę Jerzego, tak, że na początku półrocza letniego mieliśmy jeszcze ogółem 42 uczniów.

Z powodu zamknięcia szkoły w maju egzaminów z półrocza letniego nie było. Także egzamin ogólny odbył się tylko 23. i 24. lutego z kandydatem jednym Wasilewskim Ludwikiem, który uzyskał stopień dostateczny.

Do egzaminu ogólnego delegowano W. P. Radcę Ignacego Szyszylowicza, ze strony Wydziału krajowego, a ze strony Rządu W. P. Radcę Hermana Scheuringa c. k. krajowego inspektora lasów.

VI. Kronika.

Szkołę zwiedzali w ciągu roku szkolnego wielokrotnie, zastępca Marszałka krajowego Radca dworu JW Pan Dr. Tadeusz Pilat, Radca dworu JW Pan Władysław Struszkiewicz, Radca Wydziału krajowego WP. Dr. Ignacy Szyszyłowicz.

Prace wykonane przez Grono nauczycielskie:

1. Dyrektor Maryan Małaczyński:

a) Drugie wydanie przerobione druków dla urządzenie lasów.

b) Dokończenie wydawnictwa druków dla ułatwienia postępowego zarządu lasami.

c) Nadzór nad gospodarstwem lasowem w Kłodzienku, dobrach fundacyi śp. Ignacego Marynowskiego na polecenie Wydziału krajowego.

d) Lustracya lasów miejskich lwowskich ze sprawozdaniem drukowanym w dzienniku lwowskim wspólnie z prof. Michałem Janeczka.

2. Profesor Stanisław Sokołowski:

1. Kierownictwo ogrodem leśno botanicznym w Winnikach i Szkółką w Brzuchowicach.

2. Zarząd Biblioteką szkolną.

3. Redakcyja czasopisma „Sylwan“.

4. Ogłoszono drukiem w czasopiśmie „Sylwan“.

a) Z lasu Beskidu zachodniego.

b) O dwóch odmianach Daglezy (Pseudotsuga Douglasii) z 5 rycinami wykonanemi własnym kosztem.

c) Nadto w dziale „Literatury“ liczne streszczenia z rozpraw zamieszczonych w czasopismach niemieckich.

3. Profesor Michał Janeczko: Oprócz preparatów i tablic dla użytkowania ochrony i technologii drewna, pomieszczonych w muzeum, jak wyżej wspomniano, ogłosił drukiem:

a) w „Sylwanie“ o tępieniu szkodliwych owadów w szkółkach leśnych;

b) w Dzienniku lwowskim sprawozdanie z lustracyi lasów miejskich wspólnie z dyrektorem Małaczyńskim.

4. Profesor adjunkt Bronisław Błocki: Oprócz zestawienia zielników dla muzeum, jak wyżej wspomniano, drukował:

a) Ein Beitrag zur Flora Galiziensis (Oesterreichisch botanische Zeitschrift).

b) Teorya ewolucyi klimatu z geologicznej przeszłości po polsku i niemiecku.

We Lwowie dnia 20. listopada 1906.

